

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Gabriely Bašné a soudců Mgr. Ondřeje Hrabce a Mgr. Kateřiny Kozákové ve věci

žalobkyně: **N. D.**
bytem X
zastoupená Mgr. Lukášem Hojdnem, advokátem
se sídlem Francouzská 299/98, Praha 10 – Vršovice

proti
žalovanému: **Ministerstvo zdravotnictví**
se sídlem Palackého náměstí 375/4, Praha 2 – Nové Město

o žalobě proti rozhodnutí ministra žalovaného ze dne 27. 5. 2024, č. j. MZDR 12817/2024-2/PRO,

takto:

- I. Rozhodnutí ministra žalovaného ze dne 27. 5. 2024, č. j. MZDR 12817/2024-2/PRO, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení o žalobě v celkové výši **20 498 Kč** k rukám jejího zástupce Mgr. Lukáše Hojdna, advokáta, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Základ sporu

1. Žalovaný (dále i „prvostupňový správní orgán“) rozhodnutím ze dne 7. 3. 2024, č. j. MZDR 199778/2023-6/PRO, zamítl žádost žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní částky za protiprávní sterilizaci podle zákona č. 297/2021 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem (dále jen „zákon o odškodnění protiprávních sterilizací“), neboť dospěl k závěru, že sama žalobkyně požádala o sterilizaci, byla jí známa povaha zákroku a v dané době nebyla povinností o zákroku informovat písemně, proto postačovalo pouze ústní poučení. Ministr žalovaného v záhlaví uvedeným rozhodnutím (nyní napadené žalobou) zamítl následně podaný rozklad žalobkyně a prvostupňové správní rozhodnutí potvrdil.
2. Ministr žalovaného v žalobou napadeném rozhodnutí uvedl, že ze zdravotnické dokumentace vyplývá, že žalobkyně byla poučena o povaze a následcích požadovaného výkonu a měla rovněž dostatek času si své rozhodnutí promyslet, když se sama do nemocnice k zákroku (provedený dne 25. 3. 1998) po dvou týdnech od podání žádosti dostavila. V žádosti, kterou podepsala, uvedla, že „má 4 děti a více dětí si již nepřeji“. V chorobopisu je uvedeno, že byla informována o nevratnosti výkonu. Listinný dokument nenahrazuje informovaný rozhovor, který udělení souhlasu pacienta předchází. Písemný souhlas osvědčuje, že informovaný souhlas proběhl. Ke složení sterilizační komise ministr žalovaného uvedl, že toto pochybení nemá vliv na svobodu nebo prostotu omylu souhlasu, který žalobkyně prokazatelně udělila. Zákrok byl rovněž odůvodněný, když z protokolu o jednání sterilizační komise plyne, že žalobkyně splňovala porodnicko-gynekologickou indikaci uvedenou v části XIV. bodu 3 směrnice Ministerstva zdravotnictví ČSR ze dne 17. 12. 1971, č. j. LP-252.3-19.11.71, o provádění sterilizace, ve znění platném a účinném od 1. 1. 1972 do 1. 1. 2012 (dále jen „směrnice“).

II. Obsah žaloby a vyjádření žalovaného

3. V podané žalobě žalobkyně namítá, že se do nemocnice dostavila za účelem odstranění bolesti, které jí způsobovalo nitroděložní tělísko. Během pobytu v nemocnici jí však byla provedena sterilizace, o kterou nežádala. Ve zdravotnické dokumentaci absentuje řádná žádost o tento zákrok. Žádost o sterilizaci musí být dle § 6 směrnice odůvodněná. V žádosti o sterilizaci je uvedeno pouze „mám 4 děti a více si již nepřeji (nar.: X, X, X, X)“. Toto odůvodnění nelze považovat za dostatečné.
4. Zdravotní personál dal žalobkyni podepsat „určité papíry“ bez bližšího vysvětlení či poučení, což je v rozporu s § 27a odst. 2 zákona č. 20/1966 Sb., o péči a zdraví lidu, ve znění účinném do 30. 6. 1998. Ve zdravotnické dokumentaci chybí doklad, ze kterého by vyplývalo, že žalobkyně byla v dostatečné míře o lékařském zákroku sterilizace předem informována. O povaze zákroku nebyla nikdy ani ústně poučena. Žalobkyně neumí latinsky, proto jí nejsou známy výrazy jako sterilizace či interrupce. Souhlas se sterilizací nesplňoval požadavky dle § 6 směrnice. Snaha rychle vyřešit své bolesti a důvěra ve zdravotnický personál vedly k podpisu předtištěného souhlasu se sterilizací, ačkoliv nevěděla, co to pro ni znamená.
5. V protokolu sterilizační komise chybí podpis třetího člena komise, odborného lékaře. Protokol je tak v rozporu s § 5 směrnice. Žalobkyně nesouhlasí s názorem, že absence podpisu je pouze formálním pochybením.

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

6. **Žalovaný** ve vyjádření k žalobě uvedl, že žalobkyně podala žádost o provedení sterilizace a byla poučena o trvalosti tohoto zákroku. Podrobila se řadě předoperačních vyšetření a k plánovanému zákroku se dostavila. Ve zdravotnické dokumentaci je její žádost. Žalobkyně jen obecně namítá, že žádost není řádnou, avšak neuvádí, jaké konkrétní ustanovení a jakého právního předpisu bylo porušeno. K tvrzení, že se do nemocnice dostavila za účelem odstranění bolesti, které jí způsobovalo nitroděložní tělísko, žalovaný uvedl, že v žádosti o jednorázové odškodnění tvrdila, že i přes antikoncepci otěhotněla a musela jít na potrat, v rámci čehož jí byla provedena sterilizace. V průběhu správního řízení změnila argumentaci tak, že se do nemocnice dostavila za účelem odstranění bolesti vzniklé z nitroděložního tělíska a za účelem zavedení dlouhodobé formy antikoncepce. V rozkladu a v podané žalobě následně tvrdí, že se do nemocnice dostavila výhradně za účelem odstranění bolesti. Tvrzení žalobkyně žalovaný označil za nedůvěryhodné. Z obsahu žádosti je zřejmé, že žalobkyně požádala o provedení sterilizace z toho důvodu, že má již 4 děti a více si nepřije, což odpovídá indikaci dle čl. XIV odst. 3 přílohy směrnice.
7. Informovaný souhlas, tak jak je v dnešní době chápán, nelze požadovat od zdravotnické dokumentace z roku 1998. Zákrok byl proveden v době, kdy právní předpisy takové požadavky na písemné zaznamenání obsáhlého informovaného souhlasu nestanovily. K zakotvení obecných požadavků na podobu informovaného souhlasu došlo až v roce 2001 po ratifikaci Úmluvy na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny. Aplikace novější právní úpravy na minulé skutečnosti by zakládala pravou retroaktivitu. Žalobkyně byla před zákrokem seznámena s jeho povahou, což vyplývá z obsahu žádosti o provedení sterilizace; absolvovala vstupní gynekologické vyšetření a interní předoperační vyšetření. Obsah zdravotnické dokumentace nenásvědčuje tomu, že by o povaze zákroku nebyla řádně a s předstihem informována a nevěděla, jaký zdravotnický výkon bude v rámci své hospitalizace absolvovat. Ve zdravotnické dokumentaci je uvedeno, že byla informována o nevratnosti výkonu. Žalovaný odkázal na rozsudek Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) ze dne 10. 4. 2024, č. j. 9 Ad 18/2022-35, ve kterém soud za obdobných skutkových okolností tuto námitku shledal nedůvodnou.
8. K námitce chybějícího podpisu třetího člena sterilizační komise žalovaný uvedl, že chybné složení sterilizační komise nelze považovat za takové porušení právních předpisů jež vylučují nebo vážně narušují svobodu a prostotu omylu uděleného souhlasu ve smyslu § 3 odst. 1 zákon o odškodnění protiprávních sterilizací. Ani žalobkyně neuvádí, v čem by složení sterilizační komise mělo mít vliv na svobodu a prostotu omylu jejího souhlasu.
9. **Žalobkyně** v podané replice uvedla, že nepodala žádost o sterilizaci, jelikož o trvalé zneplodnění nestála, jen podepsala dokumenty, které jí byly předloženy. Odůvodnění žádosti o sterilizaci nelze rovněž považovat za dostačující. V podané žádosti o odškodnění se žalobkyně zmýlila v důvodu své hospitalizace, což následně opravila po převzetí právního zastoupení zástupcem žalobkyně. Tento omyl jí není možné klást k tíži, když nerozuměla a ani dále nerozumí latinským výrazům. Z protokolu o jednání sterilizační komise nelze seznat, že by byla seznámena s povahou sterilizačního zákroku, jak požadoval tehdy platný § 11 směrnice a ani s riziky a možnými nepříznivými důsledky spojenými se sterilizací, jak požadoval § 27a odst. 2 zákona o péči a zdraví lidu. Žalobkyně v souvislosti s touto argumentací odkázala na rozsudek městského soudu ze dne 18. 11. 2024, č. j. 17 Ad 11/2024-39.

III. Ústní jednání

10. Na ústním jednání dne 24. 3. 2025 žalobkyně odkázala na dosavadní podání ve věci.
11. Žalovaný rovněž odkázal na své rozhodnutí a vyjádření k žalobě a doplnil, že okolnosti provedení sterilizace tak, jak je vylicila žalobkyně, nejsou plausibilní a jsou ve vzájemném rozporu.
12. Soud k důkazu neprovedl k žalobě přiložené správní rozhodnutí obou správních orgánů ani zdravotnickou dokumentaci, jelikož tyto dokumenty jsou součástí předloženého správního spisu. Tím se dokazování neprovádí (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS).

IV. Posouzení žaloby

13. Městský soud v souladu s § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobkyní vymezených námitek, vycházel při tom v souladu s § 75 odst. 1 s. ř. s. ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování ministra žalovaného a shledal, že žaloba je důvodná.
14. Nejprve soud považuje za nezbytné uvést, že žalobkyně za žalovaného nesprávně označila ministra zdravotnictví, ačkoliv jím mělo být Ministerstvo zdravotnictví. Zdejší soud proto ve světle usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 12. 10. 2004, č. j. 5 Afs 16/2003-56, č. 534/2005 Sb. NSS, a usnesení kasačního soudu ze dne 29. 10. 2007, č. j. 8 Afs 75/2007-115, ve věci jednal jako s žalovaným právě s uvedeným ministerstvem, které je z tohoto důvodu jako účastník řízení označeno v záhlaví tohoto rozsudku, jelikož v řízeních o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 s. ř. s. není osoba žalovaného určena tvrzením žalobce, ale kogentně ji určuje zákon, proto je povinností soudu, aby jednal s tím, kdo skutečně žalovaným má být.
15. V předloženém správním spisu je založena žádost žalobkyně ze dne 11. 3. 1998 o provedení sterilizace. Je v ní uvedeno: „*Žádám o provedení sterilizace dle § 27 zák. č. 20/1996 Sb. z těchto důvodů: Mám 4 děti a více si již nepřeji (nar.: X, X, X, X).*“ Tato žádost byla podepsána žalobkyní. Na stejném listu je i zápis z protokolu ze dne 11. 3. 1998 o jednání sterilizační komise, která sterilizaci povolila z důvodu: „*Podle Věstníku MZ je por.gyn.indikace k provedení sterilizace -XIV/3.*“ Tento protokol je podepsán dvěma členy sterilizační komise a chybí podpis třetího člena, odborného lékaře. Ve správním spisu je založena zpráva z předoperačního vyšetření ze dne 24. 3. 1998, ve které je uvedeno: „*3 roky má IUD, při kterém bolesti, proto žádá o sterilizaci, je informovaná o nevratnosti výkonu, má stálého partnera, 4 zdravé děti a další děti si nepřeje [...] Přijetí k plánované laparoskopické sterilizaci, žádost přiložena.*“ V dalším zápisu o proběhlých úkonech je u záznamu ze dne 25. 3. 1998 (den provedení operace) uvedeno: „*Indikována laparoskopická sterilizace. Po dalších menses IUD ex.*“ a dále „*Souhlasím s provedením navržené operace a svoluji, aby byla provedena v takovém [nečitelné] uzná operatér za vhodný.*“ Tento poslední záznam je podepsán žalobkyní. Ve správním spise je rovněž založen chorobopis ze dne 26. 3. 1998, ve kterém je uvedeno, že žalobkyně byla hospitalizována z důvodu „*Sterilisatio indicata, IUD in situ*“ a dále: „*Dop. extrakci IUD ke konci následující menstruace. Pac.poučena.*“ Další dokumenty založené ve správním spisu soud neseznal za nutné rekapitulovat.
16. Soud předesílá, že zákon o odškodnění protiprávních sterilizací zakládá nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky (kompenzace) osobám v minulosti protiprávně sterilizovaným

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

(§ 1). V ustanovení § 2 vymezuje oprávněnou k poskytnutí peněžní kompenzace jako osobu, která se podrobila v období od 1. července 1966 do 31. března 2012 (dále jen „rozhodné období“) ve zdravotnickém zařízení na území, které je součástí území České republiky, sterilizaci v rozporu s právem.

17. Co se rozumí sterilizací v rozporu s právem stanoví § 3 odst. 1 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací, dle něhož jde o zdravotní výkon zabraňující plodnosti, k jehož provedení oprávněná osoba neudělila souhlas, nebo souhlas udělila při takovém porušení právních předpisů upravujících v rozhodném období provedení zdravotního výkonu zabraňujícího plodnosti anebo za takových okolností, jež vylučují nebo vážně narušují svobodu a prostotu omylu uděleného souhlasu.
18. Podle § 3 odst. 2 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací se porušením právních předpisů a okolnostmi dle odstavce 1 rozumí zejména působení na oprávněnou osobou v podobě jakéhokoli nátlaku, donucení či přesvědčování, aby se zdravotnímu výkonu zabraňujícímu plodnosti podrobila, jakož i skutečnost, že oprávněná osoba nebyla srozumitelným způsobem a v dostatečném rozsahu informována o svém zdravotním stavu a o účelu, povaze, předpokládaném přínosu, možných důsledcích a rizicích navrhovaného zdravotního výkonu a o jiných možnostech řešení zdravotního stavu, jejich vhodnosti, přínosech a rizicích.
19. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 4. 7. 2024, č. j. 9 As 61/2023-65, č. 4623/2024 Sb. NSS, ze zákonné právní úpravy dovodil čtyři podmínky, za jejichž kumulativního naplnění existuje nárok na odškodnění za protiprávně učiněnou sterilizaci:
 1. podání žádosti do 3 let od účinnosti zákona č. 297/2021 Sb.;
 2. žadatelka byla podrobena sterilizaci;
 3. k této sterilizaci došlo v rozhodném období (od 1. 7. 1966 do 31. 3. 2012);
 4. tato sterilizace byla provedena v rozporu s právem.
20. Mezi stranami není sporu o tom, že první až třetí podmínka byla splněna. Ve věci tak jde o to, zda sterilizace byla provedena v rozporu s právem.
21. Žalobkyně namítá, že ve zdravotnické dokumentaci absentuje žádost o provedení sterilizace.
22. Dle § 6 směrnice, na který žalobkyně poukazovala platilo, že o sterilizaci z důvodů uvedených v § 2 písm. b) až g) může požádat písemně osoba, u níž má být sterilizace provedena, nebo s jejím souhlasem ošetřující lékař, předsedu sterilizační komise příslušné podle místa trvalého pobytu, popřípadě sídla pracoviště nebo školy, kterou navštěvuje. Žádost řádně odůvodní.
23. Z uvedeného plyne, že o sterilizaci bylo nutné požádat písemně a tuto žádost odůvodnit. Jak již bylo rekapitulováno výše v bodě [15] tohoto rozsudku, ve zdravotnické dokumentaci je založena žádost žalobkyně, ze které plyne, že žalobkyně žádá o sterilizaci z toho důvodu, že má již 4 děti a další si nepřeje. Dle městského soudu je tato žádost dostatečná a je i dostatečně odůvodněná. Žádosti žalobkyně odpovídá i odůvodnění protokolu o jednání sterilizační komise, která povolila sterilizaci z důvodu „XIV/3“ uvedeného ve „Věstníku MZ“. Toto označení odpovídá příloze směrnice čl. XIV bodu 3, který jako jednu indikaci, jež může být důvodem pro provedení sterilizace, stanoví i podmínku „Při více dětech, do 35. roku do čtyřech dětech, u žen po 35. roku věku po třech dětech.“ Žádost žalobkyně o provedení sterilizace tak byla řádná. Namítala-li žalobkyně, že o trvalé zneplodnění nestála, jen podepsala dokumenty, které jí byly předloženy, soud uvádí, že toto nebylo ve správním ani soudním řízení nijak prokázáno. Jedná se toliko o tvrzení žalobkyně, ke kterému žalobkyně

nenavrhla žádné důkazy (ani svůj vlastní výslech). Vzhledem k dále uvedenému názoru soudu je však toto neunesení důkazního břemeno nepodstatné.

24. Žalobkyně dále namítá, že nebyla dostatečně informována o povaze zákroku.
25. Povinnost informovat o povaze zákroku vyplývá z obecného ustanovení § 23 odst. 1 zákona o péči a zdraví lidu, dle kterého *lékař je povinen poučit vhodným způsobem nemocného, popřípadě členy jeho rodiny o povaze onemocnění a o potřebných výkonech tak, aby se mohli stát aktivními spolupracovníky při poskytování léčebně preventivní péče*. Podle § 27 zákona o péči a zdraví lidu, ve znění účinném do 30. 6. 1998 (znění účinné ke dni provedení sterilizace), platilo, že *sterilizace se smí provést jen se souhlasem nebo na vlastní žádost osoby, u níž má být sterilizace provedena, a to za podmínek stanovených ministerstvem zdravotnictví*. Bližší podmínky souhlasu stanovila směrnice v § 11, dle které platilo, že *před výkonem podepíše osoba, u níž má být sterilizace provedena popřípadě její zákonný zástupce (opatrovník), prohlášení, že s provedením sterilizace souhlasí a že bere na vědomí písemné poučení o tom, do jaké míry je sterilizační zákrok reparabilní*. Ustanovení § 27a odst. 2 zákona o péči a zdraví lidu rovněž stanovilo, že *před podáním žádosti musí být osoba náležitě informována lékařem o povaze lékařského zásahu s upozorněním na rizika a případné nepříznivé důsledky s ním spojené*. Podle § 27c zákona o péči a zdraví lidu obdobně platilo, že *každý lékařský výkon, který není v bezprostředním zájmu osoby, na které má být proveden, lze provést pouze s předchozím písemným souhlasem takové osoby*. Před udělením souhlasu musí být osoba úplně informována o povaze výkonu a jeho rizicích.
26. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 14. 11. 2024, č. j. 5 As 95/2024-39, shrnul, že „*pro provedení sterilizace podle tehdy platné legislativy bylo zapotřebí kumulativní naplnění tří podmínek: a) souhlas nebo podání žádosti o sterilizaci, b) schválení žádosti sterilizační komisí na základě indikací dle sterilizační směrnice a c) pacientkou podepsané prohlášení, že s provedením sterilizace souhlasí a že bere na vědomí písemné poučení o tom, do jaké míry je sterilizační zákrok reparabilní. [...] I přes relativní stručnost tehdejší právní úpravy je nepochybné, že povinnost pacientku (žalobkyni) před zákrokem poučit o jeho povaze a potřebných výkonech existovala jak v obecné rovině (§ 23 odst. 1 zákona o péči o zdraví lidu), tak právě i v případě sterilizace (§ 11 sterilizační směrnice, která je přímou aplikací § 27 zákona o péči o zdraví lidu)*. Právě v konkrétní úpravě poučení o sterilizaci ve smyslu sterilizační směrnice je přitom nutné hledat řešení projednávané věci. Samotný § 11 sterilizační směrnice totiž předpokládá, že k poučení pacientky ohledně reparability sterilizace dojde právě až po schválení její žádosti sterilizační komisí (tedy po kumulativním splnění podmínek č. 1 a 2), a to v písemné podobě před provedením sterilizačního zákroku. Právní předpisy tak zcela jednoznačně stanovily písemnou formu tohoto poučení. [...] I v obecné rovině byl tudíž lékař v době provedení sterilizace žalobkyně povinen pacienty poučit do té míry, do jaké byli schopni toto poučení pochopit a při lékařském výkonu aktivně spolupracovat. Zároveň však i v rozhodném období byla otázka reparability sterilizačního zákroku považována za natolik citlivou, že ji zákonodárce zakomponoval do právních předpisů.“ Z uvedené citace plyne, že žalobkyně měla být jednoznačně poučena právě písemně, nikoliv toliko ústně. Námitku žalovaného o pravé retroaktivitě stran nutného informovaného souhlasu soud rovněž nepovažuje za důvodnou, jelikož i z již v době zákroku platných právních předpisů plynulo, že žalobkyně musela být poučena o povaze a potřebných výkonech, a to před podáním žádosti (§ 27a odst. 2 zákona o péči a zdraví lidu) a písemně po podání žádosti a před provedením zákroku (§ 11 směrnice a § 27c zákona o péči a zdraví lidu).
27. Žalovaný dovozuje souhlas a vědomí o povaze zákroku z podání žádosti o sterilizaci (tedy nikoliv z toho, že žalobkyně byla před podáním žádosti poučena). O tom, že žalobkyně byla

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

před podáním žádosti náležitě poučena však nesvědčí spisová dokumentace a ostatně to ani netvrdí správní orgány.

28. V citovaném rozsudku sp. zn. 5 As 95/2024 Nejvyšší správní soud uzavřel, že „nelze proto souhlasit se stěžovatelem, že si žalobkyně byla plně vědoma všech důsledků spojených se sterilizací kvůli kombinaci textu žádosti o sterilizaci a jejího následného schválení sterilizační komisí. Z textu žádosti nelze dovodit, že by si žalobkyně byla vědoma toho, že se jedná o nevratný zákrok. Pouhá zmínka o tom, že si s manželem další děti nepřejí, sama o sobě nevyjadřuje srozumění s tím, že pokud by v budoucnu změnila názor, z lékařského hlediska to již nebude možné. Z uvedených důvodů je třeba striktně trvat na tom, že písemné poučení v rozhodném období bylo nutnou podmínkou k provedení sterilizace v souladu se zákonem. V projednávané věci se přitom ani ve zdravotnické dokumentaci, ani ve správním spise nejenže takové písemné poučení nenachází, ale ani z ní nelze vyčíst skutečnost, že by žalobkyně o reparabilitě sterilizace byla poučena alespoň ústně (i když v kontextu výše uvedeného požadavku na písemnou formu poučení by ani ústní poučení nebylo způsobilé k naplnění třetí podmínky pro zákonnost sterilizace). Nelze proto přisvědčit stěžovateli ohledně toho, že již samotnou žádostí o sterilizaci v kombinaci s jejím schválením sterilizační komisí a nástupem k zákroku samotnému žalobkyně dala najevo, že je s ireparabilitou sterilizace obeznána a srozuměna.“ Obdobný názor lze aplikovat i na nyní posuzovanou věc. Pouze z toho, že žalobkyně podala žádost nelze dovozovat, že byla o následcích provedení úkonu dostatečně informovaně poučena. I v nyní posuzované věci nelze rovněž vědomí žalobkyně o reparabilitě zákroku a všech jeho důsledcích a rizicích seznat toliko z tvrzení žalobkyně, že další děti si již nepřeje.
29. Podle citované právní úpravy rovněž musí být poučení provedeno písemně a to až po podání žádosti a před provedením zákroku (§ 11 směrnice a § 27c zákona o péči a zdraví lidu). V rozsudku ze dne 31. 1. 2025, č. j. 2 As 114/2024-38, Nejvyšší správní soud uvedl, že „součástí podepsané žádosti o provedení sterilizace je prohlášení, že si je stěžovatelka vědoma trvalosti a nezvratnosti zákroku. Stejně tak je součástí zdravotnické dokumentace i svolení k operaci a ke všem zákrokům, které se během operace ukážou nutnými a potřebnými. Podle NSS se však ve stěžovatelčině zdravotnické dokumentaci nenachází žádný dokument, který by svým obsahem odpovídal svobodnému a informovanému souhlasu ve smyslu § 3 odst. 2 zákona o protiprávních sterilizacích. Aby se o takový souhlas mohlo jednat, musí být osoba srozumitelným způsobem a v dostatečném rozsahu informována o svém zdravotním stavu a o účelu, povaze, předpokládaném přínosu, možných důsledcích a rizicích navrhovaného zdravotního výkonu a o jiných možnostech řešení zdravotního stavu, jejich vhodnosti, přínosech a rizicích. Pokud nejsou tyto informace poskytnuty nebo jsou neúplné, nelze následný souhlas považovat za řádný. Svobodný souhlas také znamená, že nebyl udělen pod nátlakem či donucením. Je pravdou, že v žádosti o provedení sterilizace je uvedeno, že si stěžovatelka jako žadatelka o provedení sterilizace je vědoma toho, že zákrok je trvalý a nezvratný. NSS však v rozsudku ze dne 19. 9. 2024, č. j. 7 As 12/2024-45, bodech 18 až 22, dospěl k závěru, že za informovaný souhlas nelze bez dalšího považovat podpis žádosti o sterilizaci. Nejedná se totiž o dostatečné poučení o všech aspektech a následcích zákroku. [...] Prohlášení na dokumentu Operační vložka chirurgická, ‚Já podepsaný svoluji k operaci a ke všem zákrokům, které se během operace ukážou nutnými nebo potřebnými.‘ podepsané stěžovatelkou a svědkem taktéž nelze považovat za informovaný souhlas ve smyslu § 3 odst. 2 zákona o protiprávních sterilizacích. Ani z tohoto prohlášení není zjevné, jaká operace bude stěžovatelce provedena, ani není patrná konkrétní vědomost stěžovatelky o povaze operace“. V tomto rozsudku kasací soud dospěl k závěru, že obecný souhlas ke všem zákrokům, které se během operace ukážou nutnými, nelze považovat za informovaný souhlas o povaze operace. V nyní posuzované věci je přitom situace podobná. Žalobkyně

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

v den operace podepsala prohlášení „*Souhlasím s provedením navržené operace a svoluji, aby byla provedena v takovém [nečitelné] uzná operatér za vhodný.*“ Ani z tohoto prohlášení tak nelze seznat, zda žalobkyně věděla o povaze operace. Toto prohlášení tak nenaplnňuje podmínku § 11 směrnice ani § 27c zákona o péči a zdraví lidu.

30. Ani z poznámky uvedené v předoperačním vyšetření ze dne 24. 3. 1998, kde bylo uvedeno, že „je informována o nevratnosti výkonu“, nelze seznat v jakém rozsahu byla žalobkyně informována o povaze úkonu jeho rizicích, nejenom o nevratnosti výkonu. Tuto zprávu rovněž ani žalobkyně nepodepsala.
31. Poukazuje-li žalovaný na rozsudek městského soudu ze dne 10. 4. 2024, č. j. 9 Ad 18/2022-35, rozhodující senát uvádí, že tento rozsudek byl zrušen nyní citovaným rozsudkem Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 As 114/2024, a to právě z toho důvodu, že kasační soud nepovažoval v dané věci za řádně udělený informovaný souhlas.
32. Městský soud uzavírá, že žalobkyně nebyla dostatečně informována o povaze zákroku. Z toho důvodu má soud za to, že sterilizace byla provedena v rozporu se zákonem. Žádosti žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní částky za protiprávní sterilizaci tak měly správní orgány vyhovět.
33. Žalobkyně posledně namítá, že sterilizační komise byla nesprávně složena. Touto námitkou se již městský soud nebude pro nadbytečnost zabývat, jelikož již z výše uvedených důvodů seznal žalobu důvodnou. Odpověď na tuto námitku ani nemá význam pro navazující řízení, jelikož z výše uvedených důvodů soud seznal, že žádosti žalobkyně je nutné vyhovět.

V. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

34. Z výše uvedených důvodů městský soud rozhodnutí ministra žalovaného zrušil podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V souladu s § 78 odst. 5 s. ř. s. jsou správní orgány právním názorem vysloveným v tomto rozsudku vázány. Vzhledem k tomu, že soud vyhodnotil provedení sterilizace žalobkyně jako protizákonné, správní orgány v dalším řízení vyhovějí žádosti žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní částky za protiprávní sterilizaci.
35. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 s. ř. s. Jelikož měla žalobkyně ve věci plný úspěch, náleží jí náhrada nákladů řízení. Tyto náklady představují odměnu a náhradu hotových výdajů advokáta. Odměna náleží celkem za 4 úkony právní služby, a to převzetí a přípravu zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném do 31. 12. 2024], za návrh ve věci samé (žaloba a replika ze dne 12. 3. 2025) ve smyslu § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu a za účast na jednání dne 24. 3. 2025 [§ 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu, ve znění účinném od 1. 1. 2025]. Za každý úkon právní služby učiněný před 1. 1. 2025 náleží zástupci žalobkyně mimosmluvní odměna ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 12. 2024], která se zvyšuje o 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 12. 2024. Za každý úkon učiněný od 1. 1. 2025 náleží žalobkyně mimosmluvní odměna ve výši 4 620 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu, ve znění účinném od 1. 1. 2025], která se zvyšuje o 450 Kč paušální náhrady hotových výdajů dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, ve znění účinném od 1. 1. 2025. K tomu se připočítává i sazba daně z přidané hodnoty. Celkem tedy činí náhrada nákladů

řízení částku 20 498 Kč, kterou je žalovaný povinen uhradit žalobkyni k rukám jejího zástupce do 30 dní od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha dne 24. 3. 2025

Mgr. Gabriela Bašná v.r.
předsedkyně senátu